

Concursul de soluții

De la achiziție publică, la semn al calității în construcții și al transparenței în administrație

arh. Emil Ivănescu, președinte al Ordinului Arhitecților din România Filiala București

arh. Emil Ivănescu, președinte al Ordinului Arhitecților din România Filiala București

În Legea achizițiilor publice nr. 98/2016, capitolul III - Modalități de atribuire, paragraful "Aplicarea procedurilor de atribuire" expune foarte clar procedura de Concurs de soluții ca fiind una dintre cele 9 proceduri de atribuire a contractelor de achiziție publică. Paragraful 8, Concursul de soluții, descrie procedura.

Concursul de soluții este prezent în toate legislațiile de achiziții europene, influențând pozitiv calitatea construcțiilor realizate din fonduri publice și din cele private.

Ne întrebăm adesea, de ce în orașele europene mediul construit este valoros, arată mai bine, are o calitate mai bună astfel încât îți dorești să trăiești în acel mediu?!

O bună parte a fondului construit public, în țările civilizate, este realizat prin concursul de soluții.

Standarde pentru concursuri

Uniunea Internațională a Arhitecților(UIA) a realizat, începând cu anii 1950, un regulament internațional de organizare a concursurilor, aplicabil la nivel global.

Ordinul Arhitecților din România (OAR) a preluat și a adaptat acest regulament legislației românești. În 2018, Departamentul Concursuri

OAR a realizat un ghid ce explică organizarea întregii proceduri (*):

„concurările de soluții sunt organizate ca o procedură independentă conform art. 105 lit. a) din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, urmând ca ulterior, în baza prevederilor art. 104 alin. (7) din aceeași lege, contractul de servicii de proiectare să fie atribuit concurentului câștigător al concursului, în urmă unei proceduri de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare.”

Concursul de soluții organizat de OAR are la bază o serie de standarde internaționale sau exigențe respectate cu strictețe în organizarea fiecărei proceduri: achiziția serviciilor de proiectare prin concurs; juriul profesionist și independent; tema concursului construită pe un fundament deontologic; asigurarea anonimatului; corectitudinea procedurii de concurs.

Tipuri de concursuri

Există mai multe tipuri de concursuri.

Pe criteriul tipului de beneficiar și al finanțării, există concursuri inițiate de către administrații locale (fonduri publice) și cele generate de mediul privat.

În cazul promotorilor privați (dezvoltatori, antreprenori, etc.) acestea au o organizare mai flexibilă.

Ambele tipuri au un element comun: identificarea celei mai bune soluții de arhitectură și de proiectare, în baza căreia se desfășoară toate etapele ulterioare ale implementării proiectului și construcției.

Concursul de soluții versus design&build

Există o diferență majoră între cele două proceduri.

Design&build pune accentul pe întregul pachet: proiectare și execuție, ce sunt îndeplinite de o singură entitate sau un consorțiu.

În cazul procedurii Concurs de soluții, pachetul este împărțit:

a) Concursul de soluții selecționează, pe baza unui juriu profesionist, cel mai bun proiect și

duce la semnarea contractului de proiectare cu echipa câștigătoare. Această echipă realizează efectiv toată proiectarea și etapele ei.

b) etapa Execuție începe cu licitația pentru execuție, pe baza proiectului câștigător. După câștigarea licitației, entitatea care a câștigat execuția realizează efectiv construcția pe baza proiectului câștigător al concursului de soluții.

În practica zilnică sunt necesare ambele proceduri, dar calitatea majoră este dată de procedura de concurs de soluții.

Practica design&build este utilă mai ales pentru lucrări de infrastructură sau lucrări de intervenție rapidă, iar pentru lucrări de arhitectură cu impact pentru oraș, pentru cetățeni, este necesară procedura de concurs de soluții.

Concursul de soluții ca impact public și politic în beneficiul comunității

În cazul investițiilor din fonduri publice, aplicarea acestei proceduri semnifică dorința instituției/ primăriei/ autorității contractante pentru profesionalism, transparență, calitate și egalitate de șanse în gestionarea banului public și a mediului construit.

Pe plan internațional, când o primărie dintr-un oraș dorește să realizeze o construcție de impact pentru comunitatea sa organizează un concurs de soluții, pentru a atrage cei mai buni profesioniști care să ofere cele mai bune soluții. Comunitățile cer și au dreptul la calitatea fondului construit.

Concursul de soluții în România

În România, peste 70% din procedurile de achiziții în zona de construcții se realizează folosind licitații cu prețul cel mai mic, calitatea medie a arhitecturii din bani publici fiind elocventă.

Argumentul clasic autohton: „dom’le la noi nu se pot face construcții de excepție ca afară că nu există bani” este complet fals! La noi există bani, dar nu sunt orientați către proceduri calitative care să genereze construcții pe măsură.

Este adevărat că orice clădire, în funcție de concepția ei (de arhitectură, inginerie, dotări etc.), poate fi mai scumpă sau mai ieftină, însă există o zonă de echilibru, care pune accentul pe găsirea celui mai bun design în concordanță cu bugetul clientului și cu respectarea tuturor standardelor de calitate și eficiență. Aceste soluții sunt generate prin procedura de Concurs de soluții.

În mod paradoxal, discutând în mod direct cu primari și alți reprezentanți ai primăriilor despre importanța achizițiilor prin concurs, am constatat că mulți dintre ei recunoșteau lipsa de pregătire a personalului din departamentele juridic și achiziții în cazul procedurii de concurs.

„La noi, departamentul juridic și de achiziții e învățat doar cu licitațiile (cu prețul cel mai mic)”, spunea cineva de la o primărie.

Iată un trist adevăr, care de altfel se regăsește în calitatea discutabilă a construcțiilor din bani publici din România.

Și când vedem o școală, un spital, o sală de sport, un muzeu, în orice oraș civilizată din Europa și spunem: „vai ce frumos, ce construcții interesante și frumoase” și când ne întoarcem aici și spunem la aceleași programe de școli, spitale, săli de sport, „vai, ce clădiri anoste”, ar trebui să știm că la baza acelor investiții din străinătate de școli, spitale, săli de sport se află proceduri de achiziții publice prin concursuri de soluții și nu licitații cu prețul cel mai mic.

Situația statistică este clară. Dacă în Polonia, spre exemplu, administrațiile locale organizează trimestrial concursuri de soluții pentru obiective publice, în România concursul de soluții este o excepție.

Doar în Cluj administrația locală organizează concursuri de soluții pentru spitale, școli, parcuri, restul României pare rămasă în urmă cu 100 de ani față de Europa.

Vorbind despre programele de arhitectură publice, administrațiile locale, cu foarte puține excepții, spun că nu înțeleg utilitatea unui concurs de soluții pentru construcția de școli, spitale, grădinițe etc. motivând fie că nu au bugete pentru lucrări exemplare, fie că nu au timpul necesar implementării, fie că sunt lucrări tipizate care nu necesită soluții noi de arhitectură și construcții.

În același timp copiii României învață în școli construite în anii 1960-1970, depășite atât structural, cât și ca spațiu și ca utilitate. Intervențiile și extinderile pentru școli se realizează cel mult bifând niște norme și cerințe prevăzute de lege, care oferă doar un cadru general și nu generează plus valoarea necesară calității vieții contemporane. La fel și cu programul național de spitale.

De aceea Ordinul Arhitecților din România, și

în cazul specific al Filialei București, dar și al celorlalte filiale din țară, susține constant efortul de a convinge atât mediul administrativ, cât și pe cel antreprenorial - privat de importanța adoptării concursului de soluții.

Pe de altă parte, dacă facem o statistică din 2016 - 2022 (în anul 2016 a apărut legea achizițiilor publice ce conține concursul de soluții), Cluj a dezvoltat 15 concursuri de soluții, alte orașe precum Timișoara, Brașov, Sibiu, Constanța, în aceeași perioadă, au generat câte un concurs de soluții fiecare, iar Bucureștiul 5 concursuri de soluții.

În contrast, statistica europeană, pe anul 2022, arată că în Germania sunt în curs peste 100 de concursuri de soluții de arhitectură, în Austria aproximativ 60, iar în România 5 concursuri.

Concursul de soluții în București

În București, la începutul anilor 2000, primăria generală a organizat concursuri de arhitectură cu impact internațional marcant, care, după finalizarea rezultatelor, au fost blocate din rațiuni politico-contextuale.

După 2008 s-au organizat o serie de concursuri. Din 2016, când în legea achizițiilor a fost implementată oficial procedura, și până în anul 2018 prin OAR s-a organizat un singur concurs în București, cu o instituție de stat.

Începând din 2018, însă situația s-a schimbat și au fost organizate 4 concursuri de soluții în București cu administrații locale și centrale și 4 concursuri de soluții cu promotori privați. Toate cu proiectare și implementare. (vezi Raport București 2018/2022 **)

Acum în București

Acum în București avem în derulare concursul de soluții Parcul Lacul Morii, inițiat de Primăria Sector 6 și, în pregătire, concursul internațional pentru amenajarea cheiului salbei de lacuri din Sectorul 2, cu Primăria Sector 2.

În același timp, alte câteva primării de sector doresc inițierea unor concursuri de soluții extrem de importante pentru București.

În paralel, la OAR București avem colaborare și cu entități private pentru concursuri.

Suntem în pregătire pentru lansarea concursului de soluții Tabăra inclusivă Help Campus, prima tabăra dedicată copiilor cu probleme de autism, cu terapii specifice.

Inițiativa este Asociația Help Autism, iar concursul este derulat prin Anuala de Arhitectură București 2022, cu sprijinul ASAR (Asociația Societăților de Arhitectură) și AMAIS.

Întregul demers are o profundă semnificație socială și de sprijin umanitar. Este al doilea concurs din ultimii doi ani pe care noi îl organizăm împreună cu o asociație umanitară din România.

Acest demers și efort al nostru, exprimă una din direcțiile specifice OAR București de implicare socială, susținere a mediului antreprenorial și organizațional autohton.

* <https://oar.archi/stiri/stiri-din-concursuri/ghid-de-bune-practici-pentru-organizarea-de-concursuri-de-solutii/>

** <https://www.oar-bucuresti.ro/documente/rb-2022/>